

Lage kostprijs biedt ruimte voor de toekomst (2)

Aart Evers en Michel de Haan

Het lagekostenbedrijf van de Waiboerhoeve heeft in 1999 een kostprijs van 74 cent per liter melk gerealiseerd. Een mooi resultaat! Maar waar blijft al dat geld? In twee artikelen volgen we de geldstroom op het melkveehouderijbedrijf. In dit tweede artikel volgen we de geldstroom uit eigen bedrijf van netto bedrijfsresultaat naar netto kasstroom op het lagekostenbedrijf en vergelijken dit met de praktijk.

Een belangrijk doel van het lagekostenbedrijf is een lage kostprijs. In 1999 was deze 74 cent per kilogram melk (exclusief quotumkosten). De LEI-vergelijkingsgroep van kleinbedrijven met 300.000 tot 500.000 kilogram melkquotum realiseerde een kostprijs van 87 cent per kilogram melk (zie tabel 1). Hoe dit verschil in kostprijs tot uiting komt in de mogelijkheden van bedrijfsontwikkeling zien we in dit artikel.

Loon naar werken?

Uit de bedrijfseconomische boekhouding is gemakkelijk het netto bedrijfsresultaat te bepalen door alle kosten (berekend en betaald) van de opbrengsten af te trekken. In tabel 1 is te zien dat het netto bedrijfsresultaat gemiddeld over 2 jaar ongeveer f47.000 hoger uitvalt op het lagekostenbedrijf. Verondersteld is hierbij dat het lagekostenbedrijf evenveel quotumkosten heeft gemaakt als de vergelijkingsgroep. Na bijtellen van het berekende loon blijft de arbeidsopbrengst over. De arbeidskosten vallen voor het lagekostenbedrijf lager uit dan in de praktijk. De arbeidstijd van de ondernemer is op het lagekostenbedrijf circa 2600 uur per jaar, bij de verge-

lijkingsgroep is dit circa 3400 uur. Het verschil in arbeidsopbrengst tussen het lagekostenbedrijf en de vergelijkingsgroep komt daarmee uit op gemiddeld f 21.500 over twee jaar. De arbeidsopbrengst is de vergoeding voor het aantal gewerkte uren. Bij het lagekostenbedrijf is die vergoeding in 1999 f24 per uur en bij de LEI-vergelijkingsgroep f13 per uur. Op het lagekostenbedrijf krijgt de ondernemer dus ruim f10 meer per uur voor zijn arbeid vergoed. Ter vergelijking: op een gemiddeld Nederlands melkveebedrijf lag de vergoeding voor arbeid op f11 per uur.

Hoger inkomen

Door bij de arbeidsopbrengst de niet uitbetaalde vergoeding voor eigen vermogen op te tellen, is het ondernemersinkomen te berekenen. De niet uitbetaalde vergoeding voor het eigen vermogen gaat vooral om correctie voor kosten die geen uitgaven zijn. Bij het ondernemersinkomen zitten normaal ook de incidentele bedrijfsinkomsten in. Dit kunnen onder andere subsidies, rente rekening-courant en schade-uitkeringen zijn. Omdat we in dit artikel alleen kijken naar structurele posten die direct met de bedrijfsvoering te maken hebben, zijn de incidentele bedrijfsinkomsten buiten beschouwing gelaten. Bij de bepaling van betaalde rente van het lagekostenbedrijf is een inschatting gemaakt van de behoefte aan vreemd vermogen. De basis hiervoor is het geïnvesteerd vermogen. Dit is een stuk lager dan bij de vergelijkingsgroep. Zo is berekend dat het lagekostenbedrijf circa 30% minder rente en aflossing betaalt. Opgemerkt moet worden dat het lagekostenbedrijf niet in grond investeert, iets dat in de vergelijkingsgroep wel gebeurt. Zou

Het lagekostenbedrijf heeft positieve besparingen uit eigen bedrijfsvoering.

Tabel 1 Inkomensontwikkeling en besparingen uit eigen bedrijf van lagekostenbedrijf en LEI-bedrijven op kleigrond met 300.000 tot 500.000 kilogram melkquotum

		Lagekosten- bedrijf 1998	Vergelijkings- groep LEI 1997/98	Lagekosten- bedrijf 1999	Vergelijkings- groep LEI 1998/99
Kostprijs per 100 kg melk		77	90	74	87
Netto bedrijfsresultaat		-24.385	-75.500	-28.519	-71.200
Berekend loon ondernemer(s)	(+)	85.600	112.800	92.000	115.400
Arbeidsopbrengst ondernemer(s)		61.215	37.300	63.481	44.200
Niet uitbetaalde vergoeding eigen vermogen	(+)	23.241	12.900	19.132	12.700
Ondernemersinkomen		84.456	50.200	82.613	56.900
Berekend loon gezinsleden	(+)	0	15.000	0	13.500
Gezinsinkomen uit eigen bedrijf		84.456	65.200	82.613	70.400
Persoonlijke belastingen	(-)	10.500	6.500	15.000	7.800
Besteedbaar inkomen uit eigen bedrijf		73.956	58.700	67.613	62.600
Gezinsbestedingen	(-)	65.000	65.000	65.000	65.000
Besparingen uit eigen bedrijf		8.956	- 6.300	2.613	-2.400

dit, evenredig met de vergelijkingsgroep, wel gebeuren, dan is meer vreemd vermogen nodig, en zijn de rentekosten hoger.

Tabel 1 laat zien dat het ondernemersinkomen gemiddeld f30.000 hoger is bij het lagekostenbedrijf dan bij de LEI-vergelijkingsgroep. Het ondernemersinkomen is een goede maat voor de beloning van de geleverde arbeid, management en eigen vermogen. Bij de berekening van het gezinsinkomen wordt het berekende loon van de meewerkende gezinsleden meegenomen. Bij de vergelijkingsgroep is dit een aanzienlijk bedrag; op het lagekostenbedrijf is dit niet aan de orde. Het gezinsinkomen op het lagekostenbedrijf is toch nog ongeveer f15.000 hoger dan bij de LEI-vergelijkingsgroep. In 1999 is het gezinsinkomen ruim f82.000 op het lagekostenbedrijf. In de praktijk zijn er vaak inkomsten buiten het bedrijf. Deze inkomsten, vaak loon uit een ander dienstverband, maken deel uit van het totale gezinsinkomen. Het gaat op het gemiddelde Nederlandse melkveebedrijf om ongeveer f20.000 per jaar (artikel 1). Omdat het in dit artikel alleen om resultaten uit de eigen bedrijfsvoering gaat,

zijn de inkomsten van buiten het bedrijf niet meegenomen.

Hogere besparingen

Gebleken is dat het lagekostenbedrijf gemiddeld f15.000 meer overhoudt voor de inspanningen van de ondernemer en zijn gezin dan de vergelijkingsgroep. Dit heeft ook consequenties voor de belastingen. Tabel 1 laat dit zien. De belasting van het ene jaar is, voor een deel, gebaseerd op het jaar ervoor. Met cijfers van het gemiddelde Nederlandse veehouderijbedrijf is aangenomen dat het inkomen van het lagekostenbedrijf in 1997 ongeveer f11.000 lager was dan in 1998. Wel moet het lagekostenbedrijf door het hogere inkomen meer belasting betalen dan de LEI-vergelijkingsgroep (gemiddeld f5.600 meer).

Nadat de belastingen en de gezinsbestedingen van het gezinsinkomen zijn afgetrokken blijven de besparingen uit de eigen bedrijfsvoering over. De gezinsbestedingen van een gemiddeld Nederlands melkveebedrijf zijn ongeveer f65.000. Tabel 1 laat zien dat, ondanks de hogere

belasting, de besparingen op het lagekostenbedrijf hoger zijn dan op vergelijkbare bedrijven. Het lagekostenbedrijf heeft positieve besparingen uit eigen bedrijfsvoering. Maar de vergelijkingsgroep heeft onvoldoende geld verdiend uit de bedrijfsvoering om alle gezinsbestedingen te kunnen betalen. De trend van lagere besparingen in 1999 ten opzichte van 1998 kwam ook al naar voren in het vorige artikel. Besparingen beïnvloeden de mogelijkheden tot investeren en bedrijfsontwikkeling. Tabel 1 laat zien dat het lagekostenbedrijf meer kon sparen dan de LEI-vergelijkingsgroep. Bij besparingen kleiner dan 0, is er sprake van interen op het eigen vermogen. Wanneer de LEI-bedrijven geen incidentele bedrijfsinkomsten of inkomsten buiten het bedrijf hebben, teren ze in op het eigen vermogen. Over het algemeen houden ze wel geld over door inkomsten buiten het bedrijf. Bijvoorbeeld als de partner ook een inkomen heeft. Op het lagekostenbedrijf is dit niet nodig omdat hier geld uit de eigen bedrijfsvoering overblijft om te sparen, zelfs na aftrek van gezinsbestedingen.

Meer ruimte voor lenen en investeren

In dit gedeelte kijken we hoeveel geld uit eigen bedrijfsvoering in een jaar beschikbaar komt voor investeren of om een extra lening mee af te sluiten. Ook schatten we in hoe hoog een lening maximaal kan zijn. Om te investeren is geld nodig, ook wel 'middelen' genoemd. Hoe hoog het bedrag is dat kan

worden geïnvesteerd hangt af van de beschikbaarheid van eigen middelen en van vreemde middelen. Vreemde middelen zijn nieuwe leningen en kredieten die in een jaar worden afgesloten. In dit artikel kijken we vooral naar de eigen middelen. Hoeveel geld komt beschikbaar uit de eigen bedrijfsvoering om mee te investeren? Tabel 2 laat zien dat de eigen middelen bestaan uit besparingen en afschrijvingen. Ook posten als erfenissen, boekwinsten en vermogenssubsidies maken deel uit van de eigen middelen. Deze laten we hier echter buiten beschouwing, omdat ze niet direct met de bedrijfsvoering te maken hebben. Tabel 2 laat zien dat het lagekostenbedrijf gemiddeld ongeveer f2.800 meer eigen middelen overhoudt uit de eigen bedrijfsvoering. De besparingen zijn hoger, de afschrijvingen lager. Dit laatste komt door de sobere bedrijfsopzet van het lagekostenbedrijf. Minder afschrijving betekent overigens ook dat minder vervangingsinvesteringen nodig zijn.

Behalve inzet van eigen middelen wordt meestal ook extra geld geleend om investeringen te kunnen doen. Een lening afsluiten kost geld. Hoeveel geld beschikbaar is om een nieuwe lening af te sluiten zien we in dit gedeelte. Tabel 2 laat zien dat de totale kasstroom uit eigen bedrijfsvoering wordt berekend door bij de eigen middelen de betaalde rente op te tellen. De totale kasstroom geeft aan hoeveel geld er in totaal beschikbaar is voor rente en aflossing. De totale kasstroom bij het lagekostenbedrijf is lager dan bij de vergelijkingsgroep.

Tabel 2 Kasstroom uit eigen bedrijfsvoering lagekostenbedrijf en LEI-bedrijven op kleigrond met 300.000 tot 500.000 kilogram melkquotum

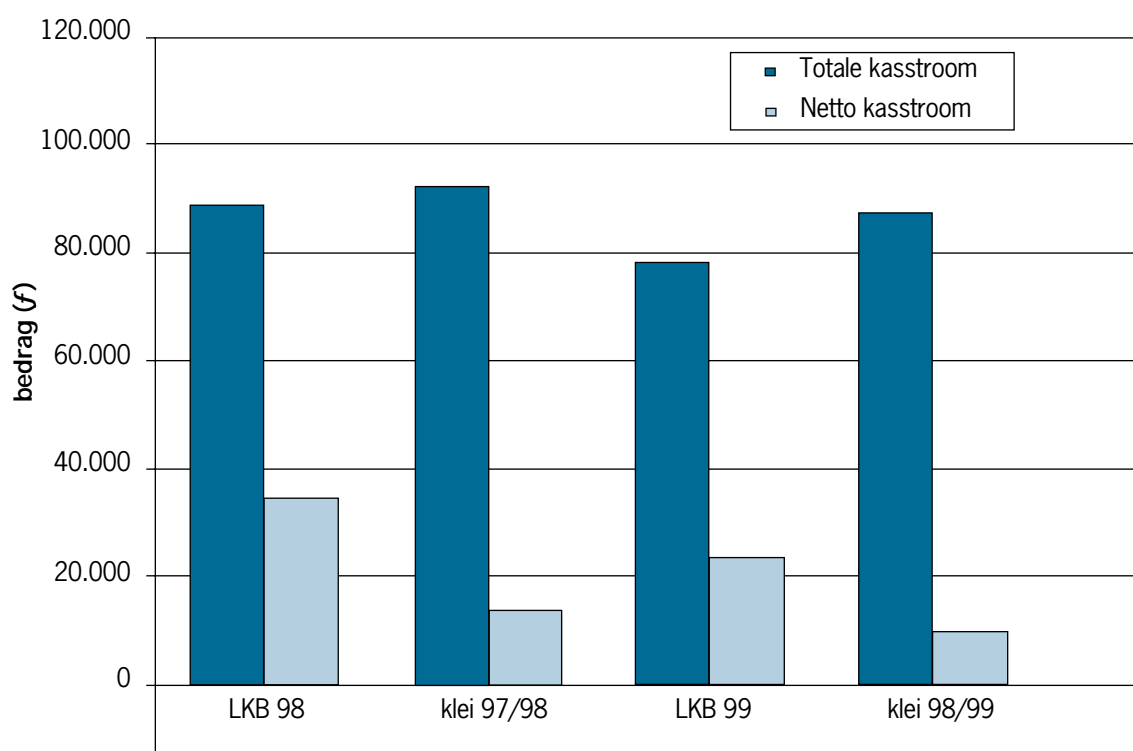
		Lagekosten- bedrijf 1998	Vergelijkings- groep LEI 1997/98	Lagekosten- bedrijf 1999	Vergelijkings- groep LEI 1998/99
Besparingen	(+)	8.956	- 6.300	2.613	-2.400
Afschrijvingen	(+)	56.113	64.700	55.336	61.300
Eigen middelen uit bedrijfsvoering		65.069	58.400	57.949	58.900
Betaalde rente	(+)	23.391	33.900	19.880	28.400
Totale kasstroom uit bedrijfsvoering ¹		88.460	92.300	77.829	87.300
Aflossingen op leningen	(-)	31.050	45.000	34.370	49.100
Betaalde rente	(-)	23.391	33.900	19.880	28.400
Netto kasstroom ²		34.019	13.400	23.579	9.800
Ruimte voor extra lening ³		340.190	134.000	235.790	98.000

¹ beschikbaar gekomen uit eigen bedrijf om rente en aflossing mee te betalen

² geld dat over is om de kosten van een extra lening mee te dekken

³ zoveel geld kan extra worden geleend bij looptijd van 25 jaar en 6% rente

Figuur 1 Kasstroom lagekostenbedrijf en LEI-bedrijven op kleigrond met 300.000 tot 500.000 kg melkquotum

Na afrek van de aflossingen en rente op bestaande leningen wordt de netto kasstroom berekend. Dit bedrag geeft aan hoeveel kosten er maximaal kunnen worden gemaakt om een extra lening af te sluiten.

In figuur 1 staan de totale kasstroom en de netto kasstroom

van het lagekostenbedrijf en de vergelijkingsgroep. Het verschil tussen totale kasstroom en netto kasstroom geeft het bedrag aan betaalde rente en aflossingen weer. Bij het lagekostenbedrijf ligt de netto kasstroom gemiddeld f17.000 hoger dan bij de vergelijkingsgroep, zoals ook tabel 2 laat zien. Bij een looptijd van 25 jaar en 6% rente van de nieuwe lening, kan het lagekostenbedrijf f170.000 meer lenen dan de vergelijkingsgroep. Daarmee verschaft het lagekostenbedrijf zich een grotere investeringsruimte.

Ruimte voor de toekomst!

De bedrijfsvoering van het lagekostenbedrijf levert voldoende inkomen op om de gezinsbestedingen te kunnen betalen. Bij de vergelijkingsgroep lukt dit niet met de eigen bedrijfsvoering. Deze heeft incidentele bedrijfsinkomsten en inkomsten buiten het bedrijf nodig. Naast voldoende inkomen en positieve besparingen heeft het lagekostenbedrijf ook meer mogelijkheden om extra vreemd geld aan te trekken.

Het lagekostenbedrijf laat zien hoe door kostprijsbesparing meer financieringsruimte overblijft dan bij vergelijkbare bedrijven. Het lagekostenbedrijf biedt ook wat dat betreft ruimte voor de toekomst! 🏠

Het Lagekostenbedrijf fietst zeker niet achter de feiten aan, integendeel.